Nr. 20 Vilnius 1938 m. rugsėjo 20 d. I metai

ŪKININKAS

::: SAVAITINIS „AIDO“ PRIEDAS ŪKININKAMS :::

SAVI PAS SAVUOSIUS

Rudens metu pagyvėja prekyba. Ūkininkai rudenį turi daugiau pinigų, atsiranda daugiau ir reikalų. Turgaus dienomis miesteliuose įvairios krautuvės ir krautuvėlės kimšte užsikimšusios. Nestinga pirkėjų ir paprastomis dienomis, o šventadieniais, nors durys nuo gatvės ir uždarytos, bet krautuvėse vis tiek žmonių pilna. Vadinas, naudojasi proga — kada būna miestelyje, tada ir perka.

Pagyvėjusio prekybos sezono proga norėtųsi atkreipti ūkininkų dėmesį į tai, kad jei jau ką perka, tai tegul perka pas savus, savose krautuvėse. Dabar mūsų krašte yra beveik kiekviename miestelyje pačių ūkininkų suorganizuoti kooperatyvai, kuriuose paprastai visokiausių prekių esti. Yra ir privačių lietuviškų krautuvių, kurių taip pat nereikia aplenkti. Nesame antisemitai, nekovojame prieš žydus, nes žinome, kad ir jie yra žmonės ir jiems norisi gyventi. Bet mes žinome, kad savi marškiniai yra arčiau kūno ir geriau šildo, nei svetimi. Ir žydai savus daugiau palaiko. Sunku būtų tokį rasti, kuris ką nors pirktų nežydiškoje krautuvėje. Turime ir mes taip daryti.

Ypatingai ūkininkai turėtų palaikyti kooperatyvus. Kooperatyvas, tai pačių ūkininkų suorganizuota krautuvė. Joje gali gauti visokių prekių gero svorio, geros rūšies ir tikra kaina. Savoje krautuvėje nereikia ir derėtis, nes kainos esti pastovios. Gali ateiti ir mažas vaikas ir nusipirkti ko tik nori, nebijodamas, kad jį apgaus — duos mažesnį svorį, ar brangiau paims. Perkant kooperatyve esti dar ir kitokia nauda. Kooperatyvo nariai, pirkdami tik savo kooperatyve, pabaigoje metų gauna dar tam tikrą sumą pinigų už įpirkimus. Ir juo narys daugiau per metus kooperatyve pirko, juo daugiau jam grąžina. Be to, pabaigoje metų kooperatyvas nariams sumoka už įdėtą pajų tam tikrą iš gryno pelno procentą. Taigi, kooperatyvas, kaip koks bankelis, kuris už narių pajų sumoka procentus. Privati krautuvė už įpirkimus ūkininkui nieko negrąžina. Ką ūkininkas permoka, tai tas jau ir lieka krautuvininkui. Taigi būti kooperatyvo nariu ir pirkti tik savam kooperatyve ūkininkams labai apsimoka.

Tačiau ne visur yra savi kooperatyvai. Kur nėra kooperatyvų, ten paprastai jau yra privačių, lietuvių laikomų krautuvėlių. Tie privatūs lietuviai krautuvininkai, tai juk savi, iš kaimo kilę žmonės. Ir juos reikia palaikyti. Mūsų krašte yra žmonių perteklius, kuris negali iš tėvų žemės išsimaitinti. Dėl to vienas kitas apsukresnis mėgina verstis prekyba. Tuos žmones, tuos lietuvius krautuvininkus lietuviai ir turi palaikyti, turi pas juos pirkti, kad galėtų savo krašte gyventi. Klaidą mūsų žmonės darė, kai ilgus laikus į prekybą pro pirštus žiūrėjo. Per mūsų žmonių neapdairumą visa mūsų krašto prekyba atiteko svetimiems, ir tie svetimi naudojasi ūkininkų sunkaus darbo vaisiais. Kad mūsų krašte bent miesteliuose prekyba būtų savų žmonių rankose, tai tik pagalvokite, kiek žmonių, saviškių turėtų darbo ir pragyvenimo šaltinį. Mūsų žmonės, sveikiausi ir stipriausi vyrai danginosi į svetimus kraštus ieškoti uždarbių, o savam krašte pelningiausią šaką—prekybą užleido svetimiems.

Tai buvo didelis mūs pačių apsileidimas. Dabar vienas kitas ir mūsiškių bando tą klaidą atitaisyti, vienur kitur įsikuria sava krautuvėlė. Jas reikia ir palaikyti. Nereikia tik čia suprasti, kad palaikymui reikia savam brangiau mokėti. Ne. Savąjį visai gerai palaikysime, kai užuot ėję į svetimą krautuvę, nueisime tų pačių dalykų ir dar pigesne kaina pirkti pas savo žmogų. Pavydas savam žmogui turi pagaliau mumyse išnykti. Jei tas savas žmogus sugeba dorai prekiaudamas užsidirbti kąsnį duonos sau ir savo šeimai, tai Dieve jam padėk. Mūsų žmonės mėgsta saviems pavyduliauti, bet nepavydi geresnio gyvenimo svetimam. Tūlas išsireiškia — regi tu jį, kartu ganėm, o dabar jis jau krautuvėje sėdi ir ponauja. O ką gali žinoti, gal gi ir tavo sūnus ar duktė, į tavo pažįstamą lietuvį krautuvininką nusižiūrėjusi ir tą darbą pamėgusi, taip pat imsis prekybos. Ar gi tada gerai bus, kai kiti to pavydės ir eis pavydo sumetimais pirkti pas svetimą, o ne pas savo žmogų. Taigi turime pagaliau suprasti ir pavydą saviesiems pašalinti. Tegul sava prekyba plečiasi, tegul auga, tegul mūsų žmonės ne tik iš ūkio darbų minta, bet tegul imasi ir kitokių pragyvenimo šaltinių ieškoti. Amatai, prekyba ir visoki verslai, tai vis geri pragyvenimui dalykai. Reikia juos plėsti ir ugdyti, kad ir mūsų krašte būtų erdviau ir lengviau gyventi. Bet kad taip būtų, reikalinga ištesėti viena būtina sąlyga: turime savi savus palaikyti, turime kreiptis į savus amatininkus, pirkti tik savose krautuvėse, parduoti tik saviems pirkliams, jei jų yra, ir apskritai palaikyti lietuvis lietuvį, taip, kaip palaiko žydas žydą. O kaip jie vienas kitą palaiko, visi gerai žinome. Pamėginkime ir mes taip padaryti.

Agr. M. Kraužlys.

ŪKIŠKOS NAUJIENOS

LIETUVOS VALSTYBĖJE

Kiek yra naminių gyvulių

Pagal paskutiniuosius statistikos duomenis Lietuvos Valstybėje įvairių naminių gyvulių buvo:

	1937 m.	1938 m.
Arklių	549.700	549.620
Galvijų	1.116.300	1.164.130
Kiaulių	1.183.530	1.186.610
Avių	1.288 500	1.241.170
Vištų	2.229 880	2.240.070
Žąsų	852 960	891.340

Kaip matyti iš šių duomenų, naminių gyvulių skaičius per paskutinius dvejus metus žymiai nepasikeitė. Tas rodo, kad Lietuvos Valstybėje yra jau pakankamas visų gyvulių kiekis. Todėl nėra tuo tarpu reikalo gyvulių kiekį dar labiau padidinti.

Ūkininkai raginami išnaudoti durpes kurui

Žemės Ūkio Rūmai jau antri metai, kai varo smarkią propogandą durpių išnaudojimo klausimu. Per tą laiką buvo ūkininkams suorganizuota net 200 kursų įvairiose krašto vietose. Tuose kursuose buvo mokinami ūkininkai žodžiu ir pavyzdžiais, kaip išnaudoti durpes kuro reikalams. Šiuos kursus baigė jau 3.000 ūkininkų.

Italija perka bulves Lietuvoje

Italija sutarė nupirkti Lietuvos Valstybėje 60.000 centnerių bulvių. Pusė šių bulvių bus eksportuota Italijon rudenį, kita dalis ateinantį pavasarį.

Kiek Lietuvoje yra pramonės įmonių

Lietuvos Valstybė sparčiai plečia savo pramonę. Todėl kaskart daugiau steigiasi pramonės įmonių ir daugiau darbininkų pramonėje gauna darbo. Šiemet užregistruota pramonės įmonių 14.000 su 40.000 darbininkų. Nuo praėjusių metų pramonės įmonių skaičius padidėjo net 750, o darbininkų skaičius 8.000.

Baigiamas statyti Panevėžio-Joniškėlio geležinkelis

Šiemet pirmoje spalių mėnesio pusėje bus atidarytas Panevėžio-Joniškelio siaurasis geležinkelis, kuris dabar baigiamas statyti. Šis naujas geležinkelis turės 38 klm. ilgio ir jungs Panevėžį su Biržų-Šiaulių siauruoju geležinkeliu, o paskui ir su Joniškėliu. Šis geležinkelis turės didelės reikšmės tam kraštui, nes iki šiol ten nebuvo kito susisiekimo be vieškelių.

MŪSŲ KRAŠTE IR KITUR

Dėl lietuvių ūkininkų ekskursijos Lietuvos valstybėn

Nors jau suėjo mėnuo laiko, kai buvo įteikta Lenkijos Vidaus Reikalų Ministerijai prašymas dėl ūkininkų ekskursijos Lietuvos Valstybėn, bet iki šiol dar negauta iš ten jokio atsakymo. Todėl ir nežinia, ar bus gautas tai ekskursijai leidimas, ar nebus gautas. Daugelis ūkininkų, norėjusių važiuoti su ekskursija, nuolat teiraujasi pas tos ekskursijos organizatorius, kada ir kaip ekskursija galės išvykti. Tuo tarpu ir patys organizatoriai nieko daugiau nežino. Jau pasibaigė visos parodos Lietuvos Valstybėje, kurias mūsų ūkininkai labiausiai norėjo pamatyti, o greit gali prasidėti liūtys ir šalti orai. Kas tada bus su ūkininkų ekskursija?

Na, bet toks ar kitoks bus ekskursijos likimas, vėliau, kai paaiškės, bus laikraštyje pranešta.

Trukdosi rugių ir kviečių sėja

Tenka patirti, kad daugumoje mūsų krašto vietų rugiai ir kviečiai dar neįsėti. Sėją trukdo didelė sausra. Ypač sunkesnėse žemėse negalima sudžiuvusios dirvos įveikti jokiais įrankiais. Todėl ūkininkai nekantriai laukia, kada gi greičiau palis lietus, o čia kaip nėra taip nėra lietaus, o laikas bėga. Kitais metais, kai būdavo normalūs orai, mūsų krašte — Švenčionių ir Brėslaujos apskrityse pradėdavo sėti rugius apie rugsėjo 1 d. ir iki 10—15 d. baigdavo. Lengvose žemėse — Vilniaus ir Gardino apsrityse rugių sėja prasidėdavo 2 savaitėm vėliau, o ypač po lubinų 3—4 savaitėm vėliau. Šiemet dar iki šiol beveik niekur nepradėta sėja. Ūkininkai labai nerimsta dėl suvėluoto sėjos laiko, nes gerai žino, kad vėlyvas sėjimas sumažina žiemkenčių derlių.

Kova su snukio ir nagų epidemija

Lenkijoje pradėjus siausti snukio ir nagų epidemijai gyvulių tarpe, tuojau buvo pradėta ir kova su šia baisia liga. Tam tikslui Žemės Ūkio ir Žemės Reformų Ministerija paskyrė tam tikrą pinigų sumą. Iki šiol iš tos sumos jau išleista du milijonai auksinų. Iš tų 2 mil. auksinų buvo išmokėta ūkininkams 389 000 auks. atlyginimo už užmuštus 2.779 sergančius gyvulius ir 731.000 auks. už 6.504 kritusius gyvulius. Likusi suma—apie 900 000 auks. buvo išleista vaistams ir dezinfekcijos reikalams, o taip pat veterinarinei globai išplėsti ligos paliestuose rajonuose.

Už kritusius nuo šios ligos gyvulius buvo atlyginama tik tiems ūkininkams, kurie pranešė valdžiai apie epidemijos pasirodymą ir kurie griežtai laikėsi veterinarinės sargybos nurodymų, kovojant su epidemija. Už gyvulius, kurie sirgo ir buvo veterinarinės sargybos užmušti, valdžia atlygino ūkininkams pagal pilną įkainavimo vertę. O už tuos gyvulius, kurie patys nuo ligos krito buvo atlyginama ūkininkams tik 75% (du trečdaliai) jų kainos.

Šiemet brangūs obuoliai

Jau prasideda ruduo, todėl dabar turėtų būti vaisių sezonas. Bet šiemet to vaisių sezono Vilniuje kaip ir nejusti. Iš viso vaisių rinkon nedaug atvežama ir tie menkos vertės ir labai brangūs. Pavyzdžiui, kiek geresnių obuolių 1 kg kaštuoja 1.00 — 1.20 auks., kriaušių 0,80—1.80 auks. Kitais metais tos kainos būdavo 2—3 kartus pigesnės.

Grybai neauga

Pernai buvo labai menkas grybų derlius. Taip pat ir šiemet dėl didelio sausumo iki šiol dar nepasirodė grybai didesniais kiekiais. Šiems metams buvo ne jaokomis ruošiamasi grybų perdirbimui ir eksportui ir mūsų krašte. Susidarė net tam tikros bendrovės grybų eksportui. Bet visi smarkiai nusivylė, kai grybai nedygsta ir ūkininkai ir pirkliai. Grybų perdirbimo ir eksporto reikalą propaguoja Vilniaus Pramonės ir Prekybos Rūmai.

Ar reikia pievos tręšti

Dėl dirvų tręšimo niekam jau šiandien nekyla abejojimų. Visi žinome, kad jeigu dirvos nepatręši, kaip reikiant, tai ir gero javų derliaus nelauk. Taip pat jau žinome, kurios mineralinės trąšos mūsų dirvose geriau veikia. Tuo tarpu pievos, lyg jos būtų ne ant tos pačios žemės, daug kam atrodo, nereikalingos jokio tręšimo. Nes dažnai ūkininkai sako: „kur gera pieva, tai ir netręšta visada gerai priželia, o blogai ir tręšimas greičiausia nieko nepadės".

Tiesa, yra pievų, kurios nereikalauja visai tręšimo ir gerai želia. Tai bus pievos: įvairios nuotakos ar mažos pievelės tarp dirvų. Tos pievos kasmet yra patręšiamos bėgančiu, „riebiu" vandeniu iš dirvų. Bet kitos pievos, kurių nepasiekia dirvų trąšos, per keletą metų visai išsenka, pasilieka nualintos, nederlingos. Tokias pievas būtinai reikia reguliariai tręšti kaip ir dirvas, kas dveji—treji metai.

Dažniausiai pievai esti reikalingos šios trąšos: kalcio, azoto, fosforo ir kalio. Labiausiai tačiau pakelia pievos derlingumą fosforo ir kalio trąšos, pavartotos abidvi drauge. Kalio trąšos, nors pievoje dažniausiai labai yra reikalingos, bet išbarstytos vienos, be fosforinių trąšų, veikia silpnai.

Kadangi mūsų ūkininkai mėšlo ir komposto neturi tiek daug, kad jo pakaktų ne tik dirvų tręšimui, bet ir pievoms, tai čia pakalbėsime tik apie mineralinių trąšų vartojimą pievoms. Mūsų krašte, jeigu kas mėgina pievas tręšti, tai tik mineralinėmis trąšomis.

Lietuvos Valstybėje buvo padaryta daug bandymų su mineralinėmis trąšomis pievose. Tie bandymai parodė, kad vidutiniškai iš vieno ha pievos, patręštos tik vienomis kalkėmis, buvo gauta šieno 4 cnt. (1 cnt.=50 kg) daugiau, kaip iš nepatręštos; iš patręštos salietra (azotinė trąša) — 12 cnt. daugiau, kalio trąšomis — 11 cnt. daugiau, zuperiu—23 cnt. daugiau, ir fosforinėmis ir kalinėmis trąšomis drauge — 42 cnt. daugiau. Šiuo atveju kombinuotas tręšimas kalio ir fosforo trąšomis davė geriausius rezultatus, nes šieno derlių dvigubai padidino.

Be to, tręšiant pievą kalio ir fosforo trąšomis, žymiai pasikeičia pievoje žolių sąstatas: daugiau atsiranda dobilų ir vikelių, o sumažėja viksvų. Tuo tarpu azotinės trąšos, veikia priešingai žolių sąstatą. Po jų atsiranda daugiau varpinių žolių, o sumažėja dobilų ir ankštinių kiekis.

Šienas visada, kaip žinome, yra geresnis ir maistingesnis, kai jis susideda iš ankštinių ir varpinių augalų. Todėl pirmuoju atveju yra geresnis, antruoju blogesnis šienas.

Todėl pievoms tręšti dažniausiai ir vartojamos fosforinės ir kalinės trąšos. Azotinės trąšos ir kalkės vartojamos rečiau. Fosforines trąšas galima pievoms vartoti šiuose pavidaluose: zuperio (superfosfato), tomamilčių ir supertomamilčių.

Zuperis geriau tinka pievoms su sunkiu dirvožemiu, kur yra pakankamai kalkių. Jis geriausiai išbarstyti anksti pavasarį, kai tik žolė pradeda atgyti. Tomamilčiai ir supertomamilčiai, be fosforo, turi dar ir kalkių. Jie yra sunkiau vandens išplaunami, lėčiau tirpsta.

Todėl geriau tinka pievoms su lengvesniu dirvožemiu ir durpinėms; galima sėti rudenį ir pavasarį. Šitų trąšų 1 ha reikia išbarstyti apie 200—300 kg vienu kartu.

Kalio trąšos gali būti pavartotos pievoms: kainitas ir kalio druska. Kainitas turi 2—4 kartus mažiau maistingų dalių, nei kalio druska; sunkiau ištirpsta ir lėčiau veikia. Todėl jis geriau pavartoti lengvose pievose. Išbarstyti jį galima rudenį arba pavasarį. Kalio druska tik labai sunkiose, sausose pievose gali būti išbarstoma rudenį, o visais kitais atvejais tik pavasarį, kad jos vanduo neišplautų per žiemą. Kalio druska yra įvairaus stiprumo: 20%, 30% ir 40%. Todėl jos duoklės didumas pareis nuo maistingumo nuošimčio ir nuo pievos dirvožemio. Daugiausia kalio druskos reikia duoti durpinėms pievoms—iki 3 maišų 40%, mažiau – sausoms, lengvesnio dirvožemio pievoms—1,5—2 maišų ir mažiausiai—sausoms, sunkaus dirvožemio pievoms—1—1,5 maišo. Jei tręšiama kainitu, tai jo reikia duoti atitinkamai daugiau — 5—8 maišus į 1 ha, nes jo stiprumas yra 10—15%.

Tręšiant pievas, reikia atminti tai, kad trąšos pirmais metais pievoje nepilnai veikia. Jų pilnas veikimas tepasireiškia antrais ir trečiais metais. Taip yra todėl, kad pirmais metais nesuspėja sustiprėti gerosios žolės ir pakeisti blogąsias žoles. Tai įvyksta vėlesniais metais. Tręšiant pievas, reikia nesigailėti duoti pilną normą trašų, nes priešingu atveju galima būtų nusivilti blogais rezultatais ir tada atrodytų, kad trąšos visai nepadėjo.

Ar reikia išbarstytos pievoje trąšos įakėti? Šiuo klausimu yra skirtingos nuomonės. Prof. J. Tonkūnas tvirtina, kad tręšiant pievas, akėjimas yra visiškai nereikalingas, o kartais jis gali būti net žalingas. Akėjimas tegali būti reikalingas labai blogose, užleistose, su stipria velėna pievose.

Tręšiamose pievose daug daugiau turi reikšmės sunkus volas, kaip akėčios. Volavimas ypač yra reikalingas durpinėms pievoms. Jos voluojamos rudenį, pavasarį ir vasarą, nušienavus pievas. Mat, rudens ir pavasario volavimas apsaugo žoles nuo jų iškilnojimo nuo šalčių, o vasaros volavimas patraukia drėgmę į viršų. Todėl geriau želia atolas.

Neatsižvelgiant į tai, kad mėšlo turime per mažai, vis dėlto retkarčiais, nors plonai, yra labai naudinga juo patręšti pievas. Geriausia tai daryti kas 6—7 metus. Tada pieva geriau sunaudoja ir mineralines trąšas, nes joje atsiranda daugiau naudingų bakterijų. Smulkus mėšlas iškratomas ant pievos ir apverstomis akėčiomis išlyginamas. Jeigu pavasarį lieka mėšlo šiaudai, reikia juos nugraibstyti. Mėšlu tręšti reikia rudenį.

Agr. M. Č.

Užsiveiskite vaiskrūmių

Dabar ūkininkai labai domisi naujų sodų sodinimu: perka vaismedžių skiepus, kiti dar patys pradeda medelius auginti iš grūdų. Todėl šiandien jau daug kur pas ūkininkus gali užtikti gražiai, tvarkingai ir tikslingai užsodintą jauną sodelį. Tačiau iki šiol mūsų ūkininkai labai mažai rodo susidomėjimo vaiskrūmiais. Gal todėl ir vaiskrūmiai mūsų soduose yra retenybė. Jeigu kur ir pasitaiko vienas kitas senas, savaime užaugęs agrastų ar serbentų krūmas, tai į jį nieks nekreipia jokio dėmesio, nes iš jo niekam nėra jokios naudos.

Iš tikrųjų turėtų būti visai kitaip. Vaiskrūmiai, kaip ir vaismedžiai sode turi rasti sau vietos. Įvairios vaiskrūmių uogos yra labai naudingos ūkininkui. Iš jų galima prisivirti uogienių, pasigaminti sulčių, vyno ir net prisidžiovinti. Tai vis labai sveiki ir malonūs valgiai. Be to, kur galima uogas parduoti, tai ten už jas galima paimti ir pinigų.

Tuo tarpu vaiskrūmių auginimas nėra sunkus darbas. Jie greičiau auga ir, pasodinus, greit pradeda vesti vaisius. Be to, jie nereikalauja ypatingai geros žemės ir daug vietos. Vaiskrūmius galima sodinti sodo pakraščiais prie takų ir net viduryje sodo tarp vaismedžių. Jei kas norėtų auginti daugiau vaiskrūmių, tai tada geriau jiems parinkti visai atskirą vietą. Ten juos bus lengviau prižiūrėti. Svarbiausi vaiskrūmiai mūsų krašte yra: agrastai, serbentai ir avietės.

Agrastai. Daugiausia kultūrinių agrastų veislių išvesta ir auginta Anglijoje, drėgname jūros klimate. Todėl ten agrastai geriausiai ir auga. Agrastai mėgsta kiek apsiniaukusį debesuotą orą su 50% drėgmės. Labai saulėtose vietose jie nukenčia dažnai nuo sausumo. Sausesnėms ir labai saulėtoms vietoms geriau tinka amerikoniški kalnų agrastai. Jie nesibijo taip sausumo. Agrastai nepakenčia šaltų šiaurės ir labai drėgnų vakarų vėjų. Jiems geriausia vieta atvira į pietus ir žiemos rytus.

Agrastams geriausiai tinka vidutinio drėgnumo, juodžemio ir priemolio dirvos, turinčios pakankamai puvenų.

Per daug šlapiose ir per daug sausose, nepagerintose smėlio dirvose agrastai blogai auga. Agrastai mėgsta labai gilų (40 — 50 cm) žemės išdirbimą ir gausų jos patręšimą. Tręšiama jie panašiai kaip ir vaismedžiai.

Sodinti agrastus galima rudenį ir pavasarį, ketvirtaine ar šachmatine tvarka. Kad gerai agrastai augtų, reikia jiems, kaip ir vaismedžiams, prieš sodinimą iškasti duobes, kad būtų galima giliai supurinti žemę. Duobės reikia iškasti, kiek galint, anksčiau prieš sodinimą, prieš du mėnesiu. Pavasariniam sodinimui jos turi būti iškastos iš rudens. Geriausias duobių didumas yra 80—100 cm pločio ir 40—50 cm gylio. Prieš sodinant gerai patręšti duobes kompostu ir, be to, dar į kiekvieną duobę išbarstyti po 1 kg zuperio.

Patariama agrastus sodinti per 1½ metro eilė nuo eilės ir krūmas nuo krūmo eilėse. Tokiu būdu į 1 ha galima pasodinti 4350 krūmų. Pasodintus agrastus reikia gerai prižiūrėti augimo metu: sukasti bent dukart per metus žemę ir gerai patręšti. Kasmet rudenį arba pavasarį reikia išpiaustyti senus agrastų ūgius, o vasarą išretinti jaunas atžalas. Tinkamose sąlygose pasodinti ir gerai prižiūrimi agrastų krūmai 4—5 metų amžiaus duoda vaisių po 1½—4 kg.

Nusipirkus nors po dvejetą agrastų krūmų įvairių veislių, galima iš jų įvairiais būdais per keletą metų prisidauginti agrastų, kiek tiktai norima. Agrastų yra labai daug veislių. Suminėsime čia iš jų tinkamiausias mūsų krašto sąlygoms.

Plaukuoti: *žali*—1) Žalieji ankstyviausieji, 2) Plonaodžiai ankstyvieji. *Balti:* 1) Primula (primroze), 2) karališkieji baltieji. *Geltoni:* 1) Geltoni ankstyvieji, 2) Geltoni milžiniškieji, 3) Oranijos princas. *Raudoni:* 1) Triumfo raudonieji, 2) Vynuoginiai, 3) Manheimo sėtiniai.

Pūkuoti: *žali*—1) Žali milžiniškieji, 2) Žali mašastiniai. *Balti* — Triumfo baltieji. *Geltoni* — Geltonasis kamuolys. *Raudoni* – kiausiški raudonieji.

Lygūs: *Žali:* 1) Tamsiai žali, 2) Žali bonkiniai, 3) Žali vėlyvieji, 4) Rinktiniai žalieji. *Balti:* Balti derlingieji. *Geltoni:* Geltonieji milžinai. *Raudoni:* 1) Nuostabieji, 2) Kleboniškieji, 3) Kiausiški raudonieji, 4) Priziniai raudonieji, 5) Stebuklingieji, 6) Amerikos kalnų agrastai.

Serbentai yra giminingi agrastams. Jų yra baltų, raudonų ir juodų. Paskui kiekviena šių rūšių skirstosi dar į veisles.

Juodieji serbentai labiau mėgsta drėgnesnes vietas, o raudonieji ir baltieji — sausesnes. Bet ir perdaug šlapios ir perdaug sausos, nepagerintos dirvos serbentams netinka. Mėgsta saulėtas vietas, atviras į rytų pietus ir rytus, o taip pat ir į vakarų pietus ir vakarus. Nepakenčia visai pavėsingų vietų ir perdidelio karščio. Geriausia jiems dirva ir dirvos paruošimas toks pat, kaip ir agrastams. Dauginami serbentai panašiai, kaip ir agrastai, dažniausiai atlankomis ir pusiau sumedėjusiais metūgiais.

Serbentų sodinimo būdas ir tvarka yra tokia pati, kaip ir agrastų. Priežiūra ir tręšimas visiškai panašus, kaip agrastų. Suaugę serbentų krūmai duoda po 4—6 kg uogų.

Avietės auga puskrūmiais. Jų šaknys yra ilgametės, kaip ir krūmų, bet stiebai yra tik dvimečiai. Vadinasi, avietės vienais metais išaugina stiebus,

kitais metais duoda uogas ir leidžia jaunus stiebus, o senieji žūsta.

Avietės reikalauja panašios vietos, kaip agrastai ir serbentai. Joms geriausiai tinka juodžemis, priesmėlis ir lengvas priemolis. Labai svarbu avietėms, kad žemėje būtų daug puvenų ir pakankamai drėgmės. Jos geriau pakenčia paunksnį, kaip serbentai. Blogose smėlio ar sunkaus molio dirvose avietės nedera.

Avietės dauginamos sėklomis ir vegetatyviškai, t. y. šaknų atžalomis. Tos atžalos atskiriamos prieš pat sodinimą nuo motininio krūmo rudenį arba pavasarį ir sodinamos.

Sodinant avietes, tarpai paliekami 1$^1/_2$—2 m tarp eilių ir 1 m krūmas nuo krūmo. Sodinamos panašiai paruošton dirvon, kaip ir agrastai ir serbentai. Avietynas vienoje vietoje galima laikyti 10—14 metų, o paskui tą vietą reikia išarti, o avietyną perkelti kiton vieton. Aviečių yra raudonų, geltonų ir geruoginių raudonų. Kiekviena šių rūšių dar skirstosi į daugelį atmainų, kurių čia neaprašinėsime dėl vietos stokos.

Agr. M. Čibiras.

Kada bulvės kasti

Ankstyvesniųjų bulvių atmainos šiuo metu dėl didelių ir ilgų sausrų jau visai nebeauga. Jų bulvienojai jau džiūsta arba visai nudžiūvę. Vėlyvesnės bulvių atmainos, ypač žemesnėse, drėgnesnėse vietose dar žaliuoja. Tačiau jau reikia susirūpinti bulvių kasimu ir tam darbui reikia pasiruošti. Pirmiausiai reikia parinkti bulvės sėklai. Tam tikslui, kol dar bulvienojai visai nenudžiūvę, reikia apeiti visą lauką ir parinkti bulvių krūmus sėklai. Tuos krūmus reikia kokiu nors būdu (kuoliukais, užrišant ant bulvienoju šiaudų raištelį) paženklinti. Sėklai reikia palikti tie krūmai, kurie yra gerai išsivystę, kurių bulvienojai dideli, stambūs, tankūs. Žodžiu, sėklai reikia palikti tuos krūmus, kuriuose tikimasi rasti daug ir gražių bulvių. Sėklai palikti krūmai turi pasižymėti derlingumu, turi būti sveiki, gražūs. Tokiu būdu atrenkant sėklinius krūmus, galima ir iš menkesnės bulvių atmainos padaryti derlingą sveiką ir gerą atmainą. Tai labai pigi ir naudinga bulvių atmainos ir derlingumo pagerinimo priemonė. Prisiminus, kad mūsų ūkininkai tas pačias bulvių atmainas augina daugelį metų ir kad dėl to bulvės yra išsigimusios, ši priemonė patartina visiems pavartoti. Tie sékliniai krūmai reikia atskirai nukasti ir iškastos bulvės atskirai supilti, kad nebūtų sumaišytos su kitomis.

Bulvės naudingiausia nukasti tuo metu, kai jos yra jau prinokusios. Pažinti, ar bulvės jau prinokusios, galima šiuo būdu: jeigu bulvės odelė — lupyna yra jau prilipusi, jau prikepusi, jau nesilupa, tai bulvės yra suaugusios. Bet prinokusios jos esti tada, kai į jas iš bulvienojų ir šaknų nekraunamos maisto medžiagos. Todėl gali odelė būti jau prilipusi, tačiau bulvės dar gali būti neprinokusios. Neprinokusios bulvės daug greičiau genda ir esti mažiau skanios. Prikepus, prilipus odelei, dar naudinga bulvės palaikyti bent savaitę, kad jos visai prinoktų, pribręstų. Jeigu kasimo laikas jau artinasi, o bulvienojai vis dar žaliuoja, nedžiūsta, tai prieš kasimą naudinga bulvienojus palaužti, pavyzdžiui, volu arba net ir nupiauti, nors nevisai žemai. Tada sulaikomas bulvienojų augimas ir pagreitinimas bulvių sunokimas. Nupiovus bulvienojus arba juos palaužus, naudinga bulves lauke nekastas palaikyti bent savaitę. Net jeigu bulvienojai yra nudžiūvę, tai vistiek bulvės reikia palaikyti nekastos bent savaitę. Nors bulvių augimas jau esti sustojęs, tačiau bulvių gumbuose vis dar vyksta bulvių brendimas. Tuo metu bulvių gumbai išgarina gerokai vandens ir pasidaro miltingesni, sausesni. Tokios bulvės daug geriau išsilaiko per žiemą ir jų skonis esti daug geresnis.

Bulvės kasti yra geriausia sausu metu. Labai naudinga nukastas bulves palaikyti ore, nesupiltas į krūvas, kad jos išdžiūtų. Tada kaupuose ir rūsyse jos mažiau garuoja, mažiau pagamina drėgmės ir daug geriau išsilaiko. *J.*

Bandymai su mineralinėmis trąšomis

Kad būtų galima patikrinti mineralinių trąšų išsimokėjimas rugiams, vienas ūkininkas Švenčionių apskrityje, Kaltinėnų valsč., Kiškių kaime 1937/38 m. padarė tikslius bandymus. Lygioje dirvoje po dvimečių dobilų padarė tris laukelius vieną prie kitam po 100 kv. metrų ploto. Šiuos visus tris laukelius apsėjo Benekainių rugiais, kuriuos prieš sėją išbeicavo „Ziarniku C", kad pelėsiai rugių negadintų. Rugiams toji dirva (visi trys laukeliai) anksčiau buvo apvežta plonai tvartų mėšlu. Prieš sėją vienan laukelin nebuvo barstyta jokių mineralinių trąšų, antran išbarstyta 2,5 kg supertomasino 30% ir trečian lankelin išbarstyta 1 kg supertomasinos 30% ir 2 kg azotniakuotos supertomasinos.

Šiemet, nupiovus tuos rugius ir iškūlus, gauta: iš pirmojo laukelio (be miner. trąšų) 8,6 kg grūdų ir 20 kg šiaudų, iš antrojo (su 2,5 kg supertomasinos 30%) — 20 grūgų ir 37,5 kg šiaudų, ir iš trečiojo laukelio (1 kg supertom. 30% ir 2 kg azotniakuotos supertom.)—22,4 kg grūdų ir 40 kg šiaudų. Rugių sėklos buvo pasėta į kiekvieną laukelį po 2,18 kg.

Kad būtų aiškesnis vaizdas, reikėtų visas šias skaitlines padauginti iš 100, tada gautųsi suvartuotų trąšų kiekiai ir derliai 1 ha. Kitaip tariant, anksčiau paduotas skaitlines kilogramais tik pavirstų kvintalais.

Iš bandymų rezultatų matoma, kad yra didelis derlių skirtumas tarp netręštojo ir patręštųjų mineralinėmis trąšomis laukelių. Bet dar tas nieko nepasako, ar mineralinės trašos išsimokėjo ar neišsimokėjo vartoti. Todėl ir tai apskaičiuokime. Iš 1 ha be min. trąšų gauta 860 kg grūdų. Paskaitykime dabartine kaina 1 kg. rugių po 13 sk., tai gausime 860×13=111,80 auks. Jei būtų apsėtas visas vienas ha, kaip antras laukelis, tai būtų gauta 20,50 kg. grūdų, po 13 sk., tai gautume 266,50 auks. Bet iš šios sumos reikia atimti dar min. trąšų išlaidos. Kadangi buvo pasėta į 1 ha 250 kg. supertomasinos 30% po 20 sk., tai trąšų išlaidos bus 250 × 20=50 auks. Iš 266,50 — 50=216,50 auks. pajamų už rugius, atskaičius trąšų išlaidas. Trečiame atvejuje būtų pajamos tokios: 22,40 kg grūdų po 13 sk.=290,20 auks. Bet čia buvo duota 200 kg. azotn. supertomasiuos po 15 sk.=30 auks. ir 100 kg supertomasino 30% po 20 sk. = 20 auks. Taigi čia trąšos kaštavo taip pat 50 auks. Iš 290.20 auks., atėmę 50 auks., gausime 240,20 auks. pajamų už rugius, atskaičius trąšų išlaidas. Tokiu būdu geriausiai išsimokėjo trečiasis laukelis, kuris buvo patręštas ir azotinėmis ir fosforinėmis trąšomis. Taip pat geriau išsimokėjo ir antrasis laukelis tik sufosforinėmis trąšomis už pirmąjį, kuris buvo visai be min. trąšų. Kaip matome, be trąšų 1 ha duotų 111,80 auks. pajamų, su viena trąša 216 auks. (beveik dvigubai daugiau) ir su dviem trąšom 240,20 auks. (daugiau kaip dvigubai). Čia nepaskaitome dar taip pat aukštesnio ir šiaudų derliaus su min. trąšomis, nei be trąšų, bet tai galima paskaityti už darbą, kurio esti daugiau, vartojant min. trąšas.

Taigi šie bandymai labai ryškiai ūkininkui įrodė, kad mineralines trąšas vartojant galima dvigubai daugiau turėti pajamų už rugius, nei be min. trąšų, nežiūrint to, kad trąšos nepigiai kaštuoja. O juk visos kitos žemės paruošimo išlaidos yra beveik tos pačios, ar min. trąšas vartosime ar jų visai nevartosime.

Tokius bandymus verta pasidaryti kiekvienam ūkininkui savo žemėje. Geriausį patarimą, kiek ir kokių mineralinių trąšų reikia duoti dirvon, pateikia panašūs bandymai. *M. Č.*

Rudens gilusis arimas

Atskirame straipsnelyje aprašome vieno mūsų ūkininko bandymus su mineralinėmis trąšomis. Iš šių bandymų aišku, kad tinkamai naudojant mineralines trąšas galima visuomet turėti gerokai gryno pelno. Taigi mineralinių trąšų vartojimas yra pelningas. Tai viena derliaus pakėlimo priemonė. Bet ji ne vienintelė. Yra jų ir daugiau.

Panašiai, kaip tinkamu tręšimu, derlių, tai yra žemės našumą, galima dar padidinti ir tinkamu žemės įdirbimu. Gerai žemę įdirbus, irgi galima susilaukti tokių pat rezultatų, kaip ir tinkamai dirvą patrėšus. Skirtumas tik tas, kad gerai žemę įdirbus, derliaus padidėjimo iš karto nesusilaukiama. Mineralinės trąšos veikia tuojau ir jų veikimas jau pasireiškia pirmaisiais metais. Tuo tarpu žemės įdirbti iš karto visai tinkamai negalima. Dėl to žemės įdirbimo rezultatai irgi ne iš karto pastebimi. Bet visgi, kas žemę rudenį, pavasarį ir vasarą gerai įdirba, tas susilaukia daug didesnių derlių. Gerai įdirbta žemė, jeigu ji esti vienodai įtręšta, kaip ir blogai įdirbta, visuomet duos geresnį derlių, nes gerai įdirbtoje žemėje augą augalai nebijo nei sausrų nei perdidelio drėgnumo. Dėl to gerai įdirbtoje žemėje visuomet augalai geriau tarpsta, auga, dera, negu blogai įdirbtoje.

Čia mes negalime plačiai kalbėti, kaip galima gerai žemę įdirbti, nes tai užimtų labai daug vietos. Dėl to tik trumpai suminėsime apie rudens žemės įdirbimą, būtent apie gilųjį rudens arimą.

Vasarą, kaip jau nekartą esame minėję, nuėmus nuo laukų javus (rugius, kviečius, vasarojų), ražiena reikia kuo greičiausiai negiliai suarti (nuskusti) arba bent sudrapokuoti. Dabar, šiuo metu, ta žemė jau reikia pradėti antrą kartą arti. Šis arimas ir vadinamas rudens gilusis arba arimas ant žiemos. Šio arimo reikšmė yra labai didelė ir svarbi. Pirmiausia, tinkamai rudenį suarta dirva, pavasarį retai tereikia arti. Dažniausiai užtenka sudrapokuoti. Toks palengvintas žemės įdirbimas pavasarį yra labai naudingas, nes sutaupoma daug laiko ir neperdžiovinama žemė. Be to, suarius tinkamai žemę rudenį, labai pataisoma jos struktūra, fizinės savybės. Ta žemė per žiemą, užšalus įsigėrusiam vandeniui, susipurina, nes ir mažiausius jos grumstelius užšaldamas vanduo susprogdina į smulkius grūdelius. Tie sutrupėję žemės gabaliukai, laiku pavasarį žemę sudrapokavus, taip dirvoje gražiai ir taisyklingai susidėsto, kad dirbamos žemės sluoksnis atrodo, kaip nuo mielių gerai „išaugęs", pribrendęs pyragas. Tokios sudėties (struktūros) žemė yra tinkamiausia visiems augalams tarpti. Suarius rudenį žemę, daug daugiau sunaikinama ir piktžolių, kurių dalis rudenį sunaikinama, o dalis pavasarį, laiku žemę įdirbus. Tai irgi svarbus laimėjimas, nes piktžolės, tai begalo didelis derliaus naikintojas. Dar reikia priminti ir ta rudens gilaus arimo gera savybė, kad pavasarį kiekvienam augalui galima laiku ir tinkamai įdirbti žemė. Tuo tarpu rudenį nesuarta dirva pavasarį, pav., avižoms tinkamai paruošti negalima. Avižos mėgsta susigulėjusią žemę, o ariant pavasarį, kaip tik žemė susigulėti neturi laiko ir avižoms esti netinkama.

Dėl šių ir daugelio mažiau svarbesnių priežasčių žemė rudenį būtinai reikia suarti. Suarti reikia visi tie laukai, kur šiemet augo žiemkenčiai ir vasarojus.

Rudens paskutinis arimas atliekamas bet kuriuo metu. Galima ir dabar, bet galima ir vėliau, prieš pat šalčius. Tik svarbu, kad prieš žemės užšalimą būtų suarta. Galima ji dabar arti, kai esti sausa, bet taipogi galima arti, kaip ir šlapia esti. Žodžiu, rudens arimas galima atlikti bet kuriuo metu ir bet kokiai žemei esant. Tik ariant rudenį svarbu prisilaikyti šių svarbiausių reikalavimų.

1) Arti reikia siauromis ir stačiomis vagomis. Arimas, vagos, kaip sakoma, reikia sustatyti. Taip ariama dėl to, kad į ariamą sluoksnį kuo daugiausiai susirinktų vandens, kad tas vanduo žiemą kuo tiksliausiai suskaldytų, sutrupintų žemę.

2) Arti visu gilumu, kad plūgas paliestų visą dirbamąjį sluoksnį. Jeigu žemė ligi šiol buvo ariama visai negiliai, tai būtinai dabar ji reikia suarti daug giliau. Nors ariant išsivers ant paviršiaus nederlingos žemės, bet to nereikia baugintis. Ta nejudinta žemė per žiemą išsivėdins ir susimaišys su derlinguoju sluoksniu. Taip giliai arti reikia visos dirvos, nes bendrai mūsų laukai yra labai sekliai ariami, o dėl to bijo sausrų, drėgmės pertekliaus ir iš jų išplaunamos greit trąšos. Taigi rudenį dirvą ariant reikia gilinti. Kas gali pagilinti specialiu gilintuvu, kuris neišverčia žemės paviršiun, irgi dabar turi gilinti. Tai yra labai svarbus darbas.

J. J.

Ar paprastoji druska tinka laukams tręšti

Tur būt ne vienas pamanys, perskaitęs tokį pavadinimą, kad be reikalo rašoma apie paprastą druską, kaip apie trąšą. Šiuo straipsneliu mėginsime supažindinti gerbiamus skaitytojus su paprastos druskos vartojimu laukams trėšti ir su daromais bandymais, kurie rodo, kad tam tikrais atsitikimais gali būti sėkmingai vartojama.

Ar paprastoji druska tinka ir kiek ji tinka laukams trėšti, čia paduosime suglaustų žinių iš anglų žurnalo, kurį leidžia Žemės Ūkio Ministerija ir kuriame rašo mokslo žmonės iš garsiosios Rothamstedo tyrimų stoties.

Jie rašo, kad druskos vartojimas laukams trėšti buvo žinomas jau gilioje senovėje Persijos ir Kinijos žemės ūkyje, ypač buvo trėšiamos datulių palmės. Iš antros pusės druska buvo vartojama ir kaip žalinga javams. Ją vartodavo senovės žydai savo priešų laukus nusėdami, kad neaugtų joki javai. Kristaus laikais Plinijus mini apie druskos vartojimą trėšimui Italijoje.

Ir Anglijoje paprastos druskos vartojimas laukams trėšti yra žinomas nuo lordo Bakono laikų.

Šiuo klausimu daro bandymus įvairūs kraštai ir gauna įvairių duomenų, kurie kartais nevisai sutampa su kitų kraštų duomenimis.

Dar nėra išaiškinta, ar paprastoji druska veikia augalus, ar gal dirvožemį.

Per daug išvedžiojimų neminėsime, bet parodysime jos veikimą, kuris patirtas per bandymus Anglijoje tyrimų stotyje. Kad būtų aiškiau, kaip veikia druska, įdėsime lentelę, kurioje parodyti daviniai, gauti iš bandymų su cukriniais burokais.

Bandymų vieta	Metai kada daryta	Cukraus % šaknyse		Šaknų tonais iš 1 ha	
		tręšta druska	tręšta kaliu	tręšta druska	tręšta kaliu
Rothamsted					
Be zuperio .	1929	18,4	18,34	7,55	7,41
Su zuperiu .	1929	18,35	18,39	7,54	7,36
Moulton . .	1930	17,81	17,52	11,85	11,76
Woburn . .	—	—	—	—	—
Be zuperio .	1930	19,29	19,36	9,98	9,24
Su zuperiu .	1930	19,33	19,46	9,18	9,21
Rothamsted	1931	17,46	17,65	7,57	7,53
Wye . . .	1931	18,63	18,68	11,31	10,82
Dencaster .	1934	17,04	17,04	8,77	8,21
Rothamsted	1934	17,56	17,74	15,82	15,43
Vidurkis .	—	18,21	18,24	9,952	9,563

Šie daviniai gauti per 1929 – 1934 metų bandymus. Druskos ir kalio trąšų duota ekvivalentiniai kiekiai chloridų. Druskos buvo atiduotos prieš savaitę laiko prieš sėją. Iš lentelės matome, kaip bandymai rodo, jog patręšimas cukrinių runkelių druska davė tokį pat derlių, net truputį didesnį, už patręšta kalio druska. Nors vidutinis cukringumo % ir yra 0,03 mažesnis, bet bendras cukraus derlius gavosi truputį didesnis trėšiant paprasta druska (NaCl).

(Pabaigą žiūr. 160 pusl.)

JAUNŲJŲ ŪKININKŲ TALKA

Mūsų pasisakymas

Nesustabdyt širdies tvaksėjimo,
Neužgęsyt karštos ugnies.
Su didžia meile mes išėjome
Sukurt saulėtos ateities.

Suspaudę rankom plieno plūgą,
Širdis uždegę ugnimi.
Audrų nei vėtrų nepabugę,
Mes einam laimės vedini.

St. Krasauskas.

Jaunųjų Ūkininkų Ratelių šventė ir paroda Biržuose

Š.m. rugsėjo 10 ir 11 dienomis Lietuvos Valstybėje, Biržuose įvyko J.Ū.R. paroda. Į šią parodą buvo atvykę daug svečių iš visos Lietuvos. Jų tarpe buvo ir Žemės Ūkio Ministeris J. Tūbelis, viceministeris K. Masiliūnas, vyriausias vadovas agr. V. Tiškus, Ž. Ū. Rūmų direktorius S. Jakubauskas, vicedirektorius Meiliūnas ir kiti aukšti valdininkai. Šioje J.Ū.R. šventėje dalyvavo kaip svečiai ir Latvijos jaunųjų ūkininkų (mazpulkų) vadai: agr. Krisis ir Lūsis.

Pirmą šventės dieną buvo suorganizuota J. Ū. R. parodėlė, kurioje dalyvavo 28 rateliai iš Biržų apsk. Joje buvo parodyta įvairūs rankdarbiai, konservai, daržovės, gyvuliai ir paukščiai. Taip pat buvo įrengta jaunųjų ūkininkų sėklyčia ir pavyzdinė virtuvė. Po parodėlės buvo Valstybės teatro artistų vaidinimas „Jaunieji daržininkai", kurio žiūrėti susirinko visos apskrities jaunieji ūkininkai.

Antrą šventės dieną buvo J. Ū. R. paradas su plakatais, kuriuose buvo išrašyti kilnūs jaunųjų ūkininkų šūkiai — sukurti naują laimingesnę Lietuvą. Ministeris J. Tūbelis ir viceministeris K. Masiliūnas pasakė į jaunuosius ūkininkus gražias kalbas ir dar labiau juos paskatino siekti užsibrėžtųjų kilnių tikslų, kovoti už geresnę ateitį.

Vėliau buvo visa eilė konkursų, per kuriuos j. ūkininkai parodė ką jie moka ir gali. Konkursai buvo šie: lauknešėlių nešimo, karvių melžimo, linų brukimo, bulvių skutimo ir t. t.

Visus svečius jaunieji ūkininkai apdovanojo rankų darbų dovanomis. Taip pat Latvijos jaunųjų ūkininkų vadai apdovanojo biržiečius jaunuosius ūkininkus.

Ši šventė dar kartą parodė, kaip toli yra pažengę Lietuvos jaunieji ūkininkai ž. ūkio švietimo ir organizacijos srityje.

Laikas sėti kaulavaisius

Dažnai nusiskundžiama, kad kaulavaisių sėklos, pasėtos geron dirvon, gerai prižiūrimos, nesudygsta arba tik maža dalis tesudygsta. Tada kaltinama sėkla, dirva ir t. t.

Mums čia ir svarbu išsiaiškinti kaulavaisių nedygimo priežastis, suprasti, kaip mes turime kaulavaisius sėti, kad gautume geriausius dygimo rezultatus.

Čia prisiminkime, kaip sudarytas kaulavaisis, tada lengviau suprasime, kaip ir kada jis reikia sėti.

Vyšnių, slyvų, čerešnių, krategaus (šliandros) ir daugelio kitų kaulavaisių vaisius sudarytas iš trijų pagrindinių dalių: vaisiaus mėsos, kevalo ir branduolio.

Branduolys, tai pagrindinė vaisiaus dalis, kuriame yra gemalas ir iš kurio vėliau išsivysto naujas augalas. Kevalas apsaugo branduolį nuo drėgmės, įvairių druskų, mikroorganizmų, sužeidimų, perteklіaus deguonies ir kt. Vaisinė mėsa yra nuolatinė vaisiaus maitinamoji dalis, kurioje atsiranda ir išsivysto abi minėtos dalys (kevalas ir branduolys). Iš vaisiaus mėsos mes sprendžiame ar vaisius yra prinokęs, subrendęs, ar sėkla yra pasiruošusi būsimam dygimui. Šią brandą nustato vaisiaus mėsos spalva, minkštumas, jos kvapas ir t.t.

Tad pirmoji ir pagrindinė sėklos dygimo sąlyga, yra jos geras sunokimas ir branda.

Antra dygimo sąlyga yra, tinkamu laiku ir tinkamu būdu sėklą pasėti. Pagaliau, svarbu ir tinkamon dirvon sėklą pasėti.

Tinkamiausias kaulavaisiams sėti laikas yra ruduo (rugsėjo — spalių mėnuo) ir ankstyvas pavasaris. Pavasarį sėjamos tik stratifikuotos kaulavaisių sėklos.

Sėdami kaulavaisius rudenį, žemę turime iš anksto gerai paruošti ir įmėžti. Žemė turi būti nesupuolusi, palaida, minkšta. Gerai pakalkiuota gesintomis kalkėmis.

Susmulkinę žemę ir sukasę aukštesnes lysves: sėjame paruoštas sėklas. Paruošiame taip: surinkę sunokusius kaulavaisius, sudedame juos į paplokščius indus ar dėžutes. Taip laikome 2—3—4 svaites, kol sėklų mėsa supus. Tada imdami šlapias sėklas, sodiname jas eilė nuo eilės per 30—40 cm ir apie 20 cm sėklą nuo sėklos. Sėti geriausiai į griovelius. Sėklas įsmeigiame 3—5 cm gilumoje. Paskui susodintas lysves uždengiame eglių šakomis.

Eglių šakos apsaugos žemę nuo suplakimo, nuo piktžolių dygimo ir nuo pelių, kurios gali išrankioti pasėtas sėklas. Taip paruoštos lysvės paliekamos žiemai. Pavasarį, einant pašalui, eglіašakes nuimame, papuriname žemės paviršių, ir sėklos ima dygti.

Kaulavaisių sėklas anksčiau turime sėti todėl, kad sėkla „išgulėtų" žemėje, t. y., kad ji gerai pasiruoštų dygimui. Dygimui ji pasiruoš, gaudama tam tikrą kiekį šilimos, drėgmės, cheminio veikimo, kuriuos turi pati žemė.

Smulkesnes kaul. sėklas sėjame į lysvės griovelius, berdami sėklas ir pridengdami žeme. Prieš sėjant venkime perdžiovinti kaulavaisių sėklas, nes jos pavasarį gali menkai dygti.

Jeigu kaulavaisių nespėjame pasėti rudenį, juos turime stratifikuoti pavasario sėjai. Tai atsiekiame supylę sėklas į indus ar dėžutes, su drėgnu smėliu, ir laikydami iki pavasario drėgnoje, vėsioje vietoje.

Vis dėlto, tiksliausiai kaulavaisius sėti rudenį. Pirma, gausime geresnį jų daigumą, antra — ne kiekvienas turės patalpas per žiemą sėklas išlaikyti.

Tad sėdami kaulavaisius rudenį, stenkimės jiems duoti nurodytas sąlygas.

Rugsėjo ir spalių mėnuo yra geriausias kaulavaisiams sėti laikas.

Iš „J. Ū.".

Mano darželis

Nėra mano darželyje gėlių, kurios ypatingai viliotų praeivių akis savo gražumu. Jos prastos ir kuklios — užtat man dar brangesnės. Kada anksti pavasarį juodavo žemė, nebuvo gėlių — taip nykiai darželis atrodė, tik kada pradėjo rūtos, astrai, lineliai žaliuoti, našlutės ir neužmiršuolės žydėti — vaizdas pasikeitė. Rodos, pralinksmėjo gimtojo namo palangės drauge su manim. Tie malonūs augalėliai, tarytum, viliote viliojo nepalikti jų be globos, nes kiekviena piktžolė stengėsi juos užstelbti. Bet ne jom čia vieta, nespėjusios pasirodyti turėjo nukeliauti už tvoros.

Dabar jau tiek daug žydinčių gėlių, o kasdieną vis dar naujų randi: baltų, mėlynų, lyg dangus, raudonų. Kada po karštos vasaros dienos aplaistai švariu upelio vandeniu, jos taip gražiai nusišypso — tikrai nusišypso, aš jaučiu. O kaip esu tada laiminga! Užtat ir laukiu per visą dieną tos valandos, kada viską pamiršusi galėsiu prie jų praleisti laiką. Ir tetulę atvykusią į svečius vadinu darželin.

— Eiva, sakau, pažiūrėti kiek daug pas mane žydinčių gėlių — pasakysite kurios gražesnės.

— Et, dukrele — apžiūrėjusi numojo ranka tetulė — be reikalo čia man giri, o kokia iš tų gėlių nauda? Verčiau salotėlę, morkvelę kokią pasisėtum.

— Tai, tetulyte, jumis apsivyliau. Argi visada taip galvojote?

— Kai buvau tokia, kaip tavo metų, dar mažesnė — šiek tiek ir aš tūpinėjau apie jas, o dabar kiti gyvenimo rūpesčiai nuvargino galvą...

— Oi ne, tetule, aš visada mylėsiu gėles. Jos man primins, kada būdama jaunąja ūkininke, džiaugiausi jomis, bučiavau, ramumo jose ieškojau.

— Ateis, vaike, šaltos rudenio dienos, sunaikins šias gėles, o paskui gal ir visai jas pamirši.

— Niekados!

O ten toli, toli šiaurėje, neišmatuojamoje beribėje erdvėje kyla debesys, gal pranašaudami artėjantį rudenį.

TEISIŲ PATARĖJAS

Kl. Tėvas mirė 1902 metais. Ūkyje pasilikau aš kaip šeimininkas su trimis seserimis. Noriu dabar nuo seserų atsidalinti. Kuri tėvo paliktos žemės dalis priklauso seserims ir kur turiu kreiptis pasidalinimo reikalu.

„Aido“ Skaitytojas.

Ats. Pagal dabartinius įstatymus seserims priklauso tokios pačios tėvų palikimo dalys kaip ir broliams. Kadangi tamstos tėvas mirė 1902 met., kada galiojo rusų įstatymai, tai seserims priklauso po vieną septintąją dalį viso turto. Kai tamsta turi tris seseris, tai turi joms duoti tris septintąsias dalis. Abipusiu sutikimu gali tamstas padalinti matininkas (mierniczy) per komasaciją. Jeigu geruoju dalintis seserys nesutinka, tai nieko nebelieka kito, kaip paduoti jas į teismą ir prašyti, kad teismas padalintų. Prašymą reikia duoti į apylinkės teismą (sąd grodzki). Teismas duos 2 metų terminą, kad pasidalintumet patys, o jeigu per tą laiką nepasidalinsite, tai teismas padalins prievarta.

Kl. Prieš 8 metus pastačiau tėvo žemėje namą. Namą išnuomavau mokyklai ir per 2 metus ėmiau nuomą. Vėliau vedžiau ir išėjau į žentus. Kai nuėjau į valsčių atsiimti nuomos už namą, man pasakė, kad namas yra tėvo. Namas tapo be mano žinios ir sutikimo perrašytas tėvo vardu. Nuo to laiko tėvas ima nuomą už tą namą. Dabar tėvas padarė testamentą ir užrašė namą jaunesniam broliui. Ar galiu šitą namą perrašyti savo vardu ir imti už jį nuomą, o be to, ar tėvas turi teisę testamente užrašyti namą kam kitam, o ne man. *Pamidoras.*

Ats. Yra teisėje dėsnis, kad trobesiai sudaro sudėtinę žemės dalį ir priklauso tam, kieno yra žemė, ant kurios tie trobesiai pastatyti. Gali būti, kad žemė yra vieno žmogaus nuosavybė, o trobesiai kito, bet šiuo atveju, jeigu kyla tarp abiejų savininkų ginčas dėl nuosavybės, trobesių savininkas turi įrodyti, jog trobesiai yra jo nuosavybė. Tamstos byloje yra dar ir tas sunkumas, kad ginčą vedi su tėvu, pas kurį, statydamas namą, gyvenai. Patariame tačiau nenusileisti ir paduoti tėvą teisman. Teisme reikės tamstai liudininkais įrodyti: 1) kad namas yra statytas išimtinai už tamstos uždirbtus pinigus, 2) kad statėte namą tėvo žemėje ne savavališkai, bet su jo sutikimu, 3) kad tuo namu dabar savavališkai naudojasi tėvas. Prašymą reikia paduoti į artimiausią apylinkės teismą (sąd grodzki). Jeigu esate neturtingas, išimkite iš valsčiaus beturčio pažymėjimą ir prašykite teismo, kad pripažintų tamstai byloje su tėvu beturčio teises (prawo ubogich) ir atleistų nuo teismo mokesčių. Jeigu namo iš tėvo nereikalausite, arba pralošite teismo bylą, tėvas turės teisę užrašyti namą kam norės. Testamentas yra dokumentas, kuris pradeda galioti tik po testatoriaus mirties ir todėl nesvarbu, ar testatorius turėjo tų daiktų nuosavybės teisę testamento rašymo metu, bet svarbu, ar turės nuosavybės teisę mirdamas.

Kl. Mūsų kaimas turi du ežerus. Dabar atvažiavo kažin koks valdininkas išmatavo ežerus ir liepė, kad ūkininkai pristatytų vaivadijai dokumentus, įrodančius tų ežerų nuosavybę. Kai nuosavybę įrodėme, vaivadija pareikalavo, kad paduotume prašymą užregistruoti žuvininkystės rajoną (obwód rybacki). Dabar vėl vaivadija pareikalavo, kad ežerų savininkai įsteigtų ežerų žvejybos bendrovę (spółka rybacka). Mes bijome, kad valdžia tų ežerų nenusavintų, o be to, norime, kad niekas mums netrukdytų naudotis nuosavais ežerais.

Rudeniškis.

Ats. Administracinė valdžia, atsižvelgdama į bendrus valstybės ir visuomenės reikalus, gali ežerus nusavinti, sumokėdama tikrą jų kainą. Imant dėmesin visas aplinkybes, atrodo, kad jūsų ežerų valdžia nenusavins, nes neturi tame jokio tikslo. Remiantis 1932 m. kovo mėn. 7 d. įstatymu apie žuvininkystę, visi šitie vaivadijos reikalavimai yra teisėti. Pagal minėtą įstatymą žvejybos teisė pareina nuo ežero nuosavybės. Visi valstybės vandenys yra padalyti į žvejybos rajonus (obwody rybackie), t. y., į tokius vandens plotus, kur galima vesti tikslingą žuvų ūkį. Žuvų ūkis gali būti vedamas tik žvejybos rajone. Jeigu iš jūsų ežerų yra jau sudarytas žvejybos rajonas, tai žuvininkyste tuose ežeruose galima verstis, tik išnuomojant visą žvejybos rajoną. Visas rajonas gali būti išnuomotas tik vienam asmeniui ir tai ne mažiau kaip dešimčiai metų. Žvejybos rajoną (obwód rybacki) nuomoja apskrities administracinė valdžia, nors ežerai yra privačioje nuosavybėje. Nuomininku gali būti žmogus, kuris valdžios nuožiūra geriausiai tam tinka ir kuris pažada per viešas varžytines (licitaciją) mokėti aukščiausią nuomą. Nuomą pasiima valdžia, o paskui išdalyja ją ežero savininkams. Nuo visos nuomos valdžia turi teisę pasiimti tik 15%. Jeigu nuomininkas nemoka, tai valdžia prievarta išreikalauja mokestį ir padalyja jį ežerų savininkams. Kokių dėsnių laikantis nuoma yra dalyjama, negalime pasakyti, nes tai pareina nuo tarpusavio pačių savininkų susitarimo.

Jeigu visas žvejybos rajonas priklauso tik vienam savininkui, tai toks rajonas gali būti pripažintas kaip nuosavas rajonas (obwód własny) ir tuomet nėra priverstino nuomavimo. Tokį rajoną gali savininkas savo nuožiūra išnuomoti ir tada tik nuomos sutartį įteikti apskrities valdžios organams, kad patvirtintų.

Jeigu žvejybos rajonas priklauso ne vienam, o keliems savininkams, tai jie gali įsteigti ežero žuvininkystės bendrovę (spółka rybacka jeziorowa). Iš to išeina, kad savininkų niekas negali priversti, o tik jie turi teisę tokią bendrovę steigti. Įstatymas aiškiai sako, kad savininkai „gali“ (mogą), o ne „turi“ (mają obowiązek) steigti bendrovę.

Paviršutiniai imant atrodo, kad šitas įstatymas trukdo savininkams naudotis savo nuosavybe, bet tikrumoje taip nėra. Šio įstatymo tikslas yra pakelti žuvų ūkio kultūrą ir neleisti pašaliniams asmenims išnaudoti sodiečius, ežerų savininkus. Valdžios organai išnuomos ežerą visada už aukštesnį nuomos mokesnį, negu patys sodiečiai.

P—as.

Paskola

Įvairių paklausimų didžiuma, siunčiamų mūsų laikraščiui, liečia bylas ar šiaip nesusipratimus dėl paskolų. Atrodo, kad daugumoje atsitikimų nesusipratimai kyla iš to, kad žmonės nežino svarbiausių paskolų dėsnių.

Paskola yra tai sutartis (raštu arba žodžiu), pagal kurią skolintojas įsipareigoja tam tikromis sąlygomis duoti tiksliai išvardintus daiktus (pvz., pinigus, grūdus ir t. t.), o skolininkas įsipareigoja nustatytame laike grąžinti tiek pat ir tokių pat daiktų. Sutartis dėl piniginės paskolos virš 250 auks. turi būti raštu surašyta. Skolintojas gali nuo sutarties atsisakyti tik tada, jeigu sužinojo, kad skolininko materijalė būklė labai pablogėjo ir yra pavojaus, kad skolos laiku negrąžins. Jeigu kas pažada duoti paskolą, o paskui nenori duoti ir nepasiaiškina kodėl, tai galima iš jo prievarta išreikalauti. Toks reikalavimas įsiseni per pusę metų. Paskolintus pinigus skolininkas privalo grąžinti tokioje sumoje, kokioje gavo. Negalima iš skolininko reikalauti, kad grąžintų didesnę sumą tuo atveju, kai pinigų vertė sumažėja. Čia turės nuostolį skolintojas. Skolinant šiaip kokius daiktus, ne pinigus, reikia juos grąžinti tokius pat ir tiek pat, kaip buvo paskolinta, nežiūrint jų kainos skirtumo. Kai, pvz., skolinant, rugių pūdas kaštavo po 3 auks., o atiduodant po 2, tai skolininkas privalo, nežiūrint kainos, grąžinti tik tiek rugių, kiek paskolino. Šiuo atveju turės nuostolį skolintojas. Kai skolininkas negrąžina skolos sutartu laiku, tai skolintojas turi teisę reikalauti skolą grąžinti pagal savo nuožiūrą, arba pagal skolinimo ar grąžinimo dienos kursą. Jeigu šalys nenustato, kada paskola turės būti grąžinta, tai paskola iki 250 auks. turi būti grąžinta per mėnesį, o virš 250 auks. per tris mėnesius, skaitant nuo pareikalavimo dienos. Skolininkas turi teisę grąžinti paskolą anksčiau, negu numatyta sutartyje. Negalima anksčiau grąžinti be skolintojo sutikimo tik procentinės paskolos. *P—as.*

Kaip ši druska veikia, dar neišaiškinta, bet faktas yra, kad pigi paprasta druska davė tiek pat, kiek ir kalio druska (KCl).

Jeigu ištikrųjų būtų, kad kai kuriems dirvožemiams galima būtų duoti pigios paprastos druskos, tai būtų didelis palengvinimas tręšimo reikalų.

Pastebėta iš bandymų, kad lengvose žemėse ir sausuose metuose druskos veikimas avižoms ir miežiams yra labai geras, nes, aiškina, esą druska sugeba palaikyti dirvožemy drėgmę.

Bendras išvadas iš darytų bandymų padarė tokias:

1) Druskos veikimas (ionas) yra naudingas, nors ne visada pagrindinis augalų mityboje.

2) Anglų bandymuose druska derlių padidino daugiau negu kalis.

3) Dideli druskos kiekiai gali būti vartojami piktžolėms naikinti.

Reikia pastebėti, kad vis dėlto mes nuo tręšimo druska susilaikysime, kol galutinai neištirta, nebent kas norėtų pabandyti nedidelį sklypelį.

Bulvių kaupai

Bulvės laikomos kaupuose, duobėse, rūsyse ir kamaraitėse. Blogiausiai bulvės išsilaiko duobėse. Jos čia supūsta dėl to, kad dažnai podirvio vanduo į duobę įsiveržia arba dėl to, kad duobė blogai vėdinama. Dažnai bulvės sugenda ir rūsyse, ypač jeigu jie blogai vėdinami. Pirkaitėse daug bulvių supilti negalima, o supylus daugiau, irgi pradeda pūti. Dėl to į rūsis reikia pilti tik tos bulvės, kurios bus vartojamos žiemos metu. Be to, rūsyse reikia padaryti langeliai ir vėdinimo kanalai, kad galėtų išeiti iš bulvių išgaravę vandens garai. Duobėse reikėtų bulvių visai nelaikyti. Visos bulvės, kurios netelpa į rūsis ir kurios nebus vartojamos žiemos metu, reikia supilti į kaupus.

Gerai aptvarkytuose kampuose bulvės išsilaiko iki pavasario visai gerai.

Kaupai daromi lauke, arčiau namų. Jiems parenkama aukštesnė vieta, kad nesusirinktų vanduo. Taipgi svarbu, kad ir podirvio vanduo, kai žemė pavasarį įmirksta, nepasiektų kaupo pagrindo. Dėl to kaupas daryti patartina ant lengvesnės žemės.

Išlygintoje vietoje kaupas pilamas išilgos formos. Jis daromas apie $1^1/_2$—2 metrų platumo. Ilgumas daromas pagal reikalą, bet visgi neilgesnis, kaip 10 m. Ant pat dugno, ant žemės padedamas išilgai per visą kaupą vėdintuvas, padarytas iš lotelių stogelio pavydalo. Jo aukštumas daromas apie 10—15 cm. Paskui pilamos bulvės, kad susidarytų ilgas, stogo (trikampio) pavydalo kaupas. Pilant kaupą, reikia jis taip supilti, kad jo vienas galas būtų nugręžtas į šiaurę. Ant pat viršaus, išilgai per visą kaupą dedamas antras toks pat vėdintuvas.

Kai jau kaupas supiltas, tada jis pridengiamas šiaudais, o paskui žemėmis. Šiaudų galima duoti 10 – 15 cm. storumo sluoksnį. Pirmasis žemių sluoksnis irgi daromas nestoras, apie 10 cm. Šitaip pridengtas kaupas paliekamas iki pat žemės užšalimo. Prieš pat užšalimą jis reikės pridengti dar vienu bulvienojų ar šiaudų sluoksniu ir žemių sluoksniu. Paskutinis žemių sluoksnis turi būti storesnis, apie 30 cm.

Tokiu būdu pridengiami kaupo šonai ir galai Tik nepridengiami vėdintuvų galai, kad pro juos galėtų išgaruoti vandens garai. Šalčių metu vėdintuvai užtaisomi šiaudais, pro kuriuos garai gali išeiti laukan.

Kai kaupą dar sniegas pridengia, tada jau nėra jokio pavojaus, kad jame bulvės peršaltų. Žemė kaupams pridengti imama nuo lauko prie pat kaupo. Nukasta žemė sudaro aplink kaupą žemumą, platų griovelį, kuris neprileidžia prie kaupo vandens.

Bulvės prieš krovimą į kaupą naudinga palaikyti lauke ar daržinėje, kad gerai apdžiūtų. Taipgi, jeigu oras gražus, tai pridengus kaupą šiaudais, reikia taip palaikyti ilgesnį laiką, kad bulvės išsigarintų drėgmę. Tada jos geriau išsilaikys kaupe.

Kas daryti su bulvienojais

Kasmet ūkininkai turi nemaža bulvienojų. Vienur juos dar apyžalius nupiauna, suriša į pėdus ir išdžiovinę padeda žiemai pašarui. Dažniausia juos supiauna į kapojus kartu su šiaudais. Kitur bulvienojų nuvertina, kaip gero pašaro ir todėl jų visai nepiauna prieš bulvių kasimą, bet nukasus bulves, suvelka juos į krūvas ir suveža tvartams kratyti arba dar esti ir taip, kad suverčia juos ant kelio ir užlygina išsiplakusias duobes.

Iš tikrųjų su bulvienojais reikia taip pasielgti: reikia juos neužilgo prieš bulvių kasimą nupiauti ir sukrauti į komposto krūvą arba iškratyti ant pievos. Nes bulvienojai labai gerai patręšia pievas, kai jie ten paguli nuo rudens iki pavasario. Pavasarį anksti reikia juos nuo pievos nugrėbstyti ir sudėti į komposto kruvą arba sausus galima sukratyti į tvartus, jeigu stingama šiaudų.

Pašarui bulvienojai ne labai tinka, nes turi daug solanino. O tas solaninas yra gan stiprūs nuodai. Todėl nuo jo gyvuliam paleidžia pilvus, jeigu daugiau jų sušerti. Todėl bulvienojus galima šerti gyvuliams tik tuo atveju, kai neturima pakankamai geresnio pašaro. Tačiau bulvienojai gan gerai tinka rauginti kartu su kitais žaliaisiais pašarais. Tada kiek išsiplaudžia iš jų solaninas ir kartu su kitais pašarais jie esti visai gyvuliams nekenksmingi.

Bulves nukasus, taip pat reikia išakėti ir pašalinti iš bulvienos visas bulvienojų šaknis. Tos šaknys, pasilikusios dirvoje, ilgai nesupūsta ir tik trukdo, žemę dirbant. Išgrėbsčius jas, reikia suversti į komposto krūvą, kad ten per 2 metus galėtų visiškai supūtų ir pavirstų į gerą kompostą. Kompostas, kaip žinome, labai gerai tinka daržams, sodams ir pievoms tręšti.

Suprantama, kad jokiu būdu negalima bulvienojų versti ant kelio į duobes. Tokiu būdu ne tik pražudytume vertingą kompostinę medžiagą, bet ir kelio nepataisytume. Nes, supuvus bulvienojams, kelyje pasidarys dar daugiau purvo, nei buvo prieš tai.

Kaip ilgai galima laikyti veislinė kiaulė

Mūsų ūkininkai dažniausiai veislinių kiaulių ilgai nelaiko. Susilaukia iš kiaulės vienų, dvejų paršiukų ir peni ją skerdimui. Praktika tačiau pavyzdinguose ūkiuose rodo visai ką kita. Būtent, kiaulė, kaip ir karvė, pirmą ir antrą kartą apsiparšiavusi turi dar daug mažiau pieno, negu nuo 3 — 7 apsiparšiavimo karto. Todėl jauna kiaulė blogiau peni paršiukus, o jie silpniau auga nei prie senesnės kiaulės. Taip pat yra įrodyta, kad senesnės kiaulės veda daugiau paršiukų, nei jaunesnės. Taigi veislinės kiaulės gerumas pilnai gali pasireikšti tik po 3 ir iki 7 apsiparšiavimo karto. Vaduojantis tais sumetimais, patartina ūkininkams geras veislines kiaules laikyti kuo ilgiausiai, tai reiškia, netrumpiau kaip iki 7—8 apsiprašiavimo karto. Anksčiau galima skersti tik tokias kiaules, kurios pirmaisiais metais aiškiai pasirodo blogos motinos: mažai veda paršiukų, nepieningos ir t. t. Geras veislines kiaules reikia naudoti veisimui iki $4^1/_2$—5 m. Gera kiaulė normaliai atveda per vienerius metus dvejus paršiukus. Ypatingai geros kiaulės gali atvesti per dvejus metus penkerius paršiukus. *M. Č.*

Žemės ūkio gaminių kainos

Šių metų rugsėjo 16 d., Vilniaus Javų-Prekių Biržos pranešimu, buvo mokama už 100 kg auks.

Rugiai	14.50—15.50
Kviečiai	19.50—21.00
Miežiai	14.75—15.25
Avižos	14.50—15.00
Sėmenys	43.50—44 50
Vikiai	—
Lubinas (mėlynas)	10.25—11.25
Kvietinės sėlenos	10.00—10 50
Ruginės sėlenos	8.00— 8.50
Sviestas 1 kg I rūšies urme	3.10
„ „ „ detal.	3.40
„ „ II rūšies urme	3.00
„ „ „ detal.	3.30
„ „ III rūšies urme	2.90
„ „ „ detal.	3.20
Kiaušinių 1 kg urme	1.40
„ „ detal	1.60

Atsakomasis redaktorius ir leidėjas LIUDVIKAS CICĖNAS.

„RUCH" spaustuvė, Vilnius, Totorių g. 6